

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

06 червня 2022 року

Справа №200/1175/21-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі судді Ушенка С.В., розглянувши в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (в письмовому провадженні) адміністративну справу за позовом Золотарьової Олени Іванівни (РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46) до Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (ЄДРПОУ 42169469; 85700, Донецька обл., м. Волноваха, вул. Обручева, буд. 17), Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (ЄДРПОУ 13486010; 84122, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Соборна, буд. 3) про скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії, -

В С Т А Н О В И В:

Золотарьова Олена Іванівна звернулася до Донецького окружного адміністративного суду з позовом до Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про скасування рішення № 3 від 12.01.2021 про відмову в призначенні пенсії за віком на пільгових умовах за Списком № 2 та зобов'язання повторно розглянути заяву від 04.01.2021 і призначити пенсію за віком на пільгових умовах за Списком №2 відповідно до пункту "б" статті 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ, в редакції до внесення змін Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VІІІ, з урахуванням висновків Конституційного Суду України, викладених у рішенні №1-р/2020 від 23.01.2020, для осіб, які працювали до 01.04.2015 на посадах, визначених у вказаних нормах.

В обґрунтування позову посилається на те, що 04.01.2021 звернулася до відповідача із заявою про призначення пенсії за віком на пільгових умовах за Списком №2. Проте відповідач Рішенням від 12.01.2021 № 3 відмовив їй у призначенні пільгової пенсії у зв'язку з недосягненням пенсійного віку та відсутністю необхідного пільгового стажу роботи на дату звернення, посилаючись на пункт 2 частини другої статті 114 Закону № 1058-IV у редакції Закону України від 3 жовтня 2017 року №2148-VІІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій». Позивач з таким рішенням не погоджується та вважає його протиправним, оскільки така позиція відповідача суперечить рішенням Конституційного Суду № 1-5/2018 (746/15) від 23.01.2020. Вважає, що має право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах за Списком № 2 зі зниженням пенсійного

*306*5269886*1*2*

віку на 3 роки відповідно до пункту “б” статті 13 Закону України “Про пенсійне забезпечення” від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ.

Волноваське об’єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області подало відзив на позовну заяву, вмотивований тим, що з 01 січня 2004 року Закон України № 1058-IV «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» є основним законом, який визначає принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду. Виходячи з приписів абз. 4 п. 2 ч. 2 ст. 114 Закону № 1058-IV, а саме наявності у позивача більше 5 років, але менше 10 років пільгового стажу, позивач набуде права на призначення пенсії за віком на пільгових умовах з 58 років.

Ухвалою суду від 23 лютого 2021 року у справі відкрито провадження за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні).

Ухвалою суду від 15 березня 2021 року зупинено провадження у цій типовій справі до набрання чинності рішенням Верховного Суду у зразковій справі №360/3611/20.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 09 лютого 2022 року поновлено провадження у справі.

В той же день ухвалою Донецького окружного адміністративного суду залучено Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (ЄДРПОУ 13486010; 84122, Донецька обл., м. Слов’янськ, пл. Соборна, буд. 3) до участі в адміністративній справі № 200/1175/21-а у якості другого відповідача.

Відповідач-2 відзив на позовну заяву не надав.

Розглянувши матеріали справи, всебічно і повно з’ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтується позов та заперечення, оцінивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд встановив наступне.

Позивач - Золотарьова Олена Іванівна, 16 грудня 1965 року народження, РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46, про що свідчить наявна в матеріалах справи копія паспорту громадянина України серії ВВ № 214143.

Відповідачі в даних правовідносинах є суб’єктами владних повноважень у відповідності до приписів п. 7 ч. 1 ст. 4 КАС України.

04 січня 2021 року Золотарьова Олена Іванівна звернулась до управління ПФУ із заявою про призначення пенсії на пільгових умовах за списком № 2.

На час звернення до відповідача за призначенням пенсії їй виповнилося 55 років. Позивач мала страховий стаж роботи 33 роки 2 місяці 2 дні, у тому числі на роботах за списком № 2 - 5 років 7 місяців 22 дні.

Рішенням Волноваського об’єданого управління Пенсійного фонду України Донецької області № 3 від 12 січня 2021 року Золотарьовій Олені Іванівні відмовлено у призначенні пенсії за віком на пільгових умовах. Таке рішення відповідача обґрунтовано відсутністю необхідного пільгового стажу роботи згідно з пунктом 2 частини другої статті 114 Закону № 1058-IV та недосягненням позивачкою пенсійного віку 58 років.

Вважаючи такі дії відповідача неправомірними, позивач звернувся до суду з метою захисту свого порушеного права.

Вирішуючи спір по суті, суд виходить з наступного.

Статтею 46 Конституції України передбачено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

3 жовтня 2017 року Верховною Радою України було ухвалено Закон № 2148-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» (далі - Закон № 2148-VIII), що доповнив Закон № 1058-IV «Про загальнообов’язкове державне пенсійне

страхування» (далі - Закон № 1058-IV) розділом XIV-I, який містить пункт 2 частини другої статті 114 такого змісту:

«На пільгових умовах пенсія за віком призначається працівникам, зайнятим повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, - після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 30 років у чоловіків, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах, і не менше 25 років у жінок, з них не менше 10 років на зазначених роботах».

За приписами статті 12 Закону № 1788-XII «Про пенсійне забезпечення» (далі - Закон № 1788-XII) право на пенсію за віком мають чоловіки - після досягнення 60 років і при стажі роботи не менше 25 років, жінки - після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 20 років.

Натомість згідно з пунктом «б» статті 13 Закону № 1788-XII в редакції, чинній до внесення змін Законом України від 2 березня 2015 № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» (далі - Закон № 213-VIII), на пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи: працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, - за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що затверджений Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць:

чоловіки - після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 25 років, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах;

жінки - після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

Законом № 213-VIII, який набрав чинності з 1 квітня 2015 року, збільшено раніше передбачений пунктом «б» статті 13 Закону № 1788-XII вік набуття права на пенсію на пільгових умовах, зокрема, жінкам з 50 років до 55 років.

Відповідно до пункту 1 резолютивної частини Рішення № 1-р/2020 визнані такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), стаття 13, частина друга статті 14, пункти «б» - «г» статті 54 Закону № 1788-XII зі змінами, внесеними Законом № 213-VIII (пункт 1 рішення).

Згідно з пунктом 3 резолютивної частини зазначеного Рішення застосуванню підлягають стаття 13, частина друга статті 14, пункти «б» - «г» статті 54 Закону № 1788-XII в редакції до внесення змін Законом № 213-VIII для осіб, які працювали до 1 квітня 2015 року на посадах, визначених у вказаних нормах, а саме: на пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи, зокрема, працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, - за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць, у тому числі жінки - після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

Таким чином, Рішенням № 1-р/2020 КСУ визнав неконституційними окремі положення Закону № 1788-XII, у зв'язку із чим вони втратили чинність з дня ухвалення Рішення (пункт 2 резолютивної частини Рішення). Одночасно КСУ встановив, що підлягають застосуванню відповідні норми в редакції до внесення змін Законом № 213-VIII.

У зв'язку із цим на час виникнення спірних правовідносин Закон № 1788-XII з урахуванням Рішення № 1-р/2020 встановлював право на пенсію за віком на пільгових умовах за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України, для жінок після досягнення 50 років (за наявності стажу роботи та інших умов, визначених в рішенні КСУ).

Отже, на час виникнення спірних правовідносин була наявна колізія між нормами Закону № 1788-XII з урахуванням Рішення № 1-р/2020 з одного боку, та Законом № 1058-IV -

з іншого в частині віку набуття права на пенсію на пільгових умовах. Перший із цих законів визначав такий вік у 50 років, тоді як другий - у 55 років.

Оскільки норми названих законів регулюють одне і те ж коло відносин, Велика Палата Верховного Суду в постанові від 3 листопада 2021 року у справі № 360/3611/20 (провадження № № 11-209заі21) дійшла висновку, що вони явно суперечать один одному. Таке регулювання порушує вимогу «якості закону», передбачену Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, та не забезпечує адекватний захист від свавільного втручання публічних органів державної влади у майнові права заявника (див. пункт 56 рішення Європейського суду з прав людини від 14 жовтня 2010 року у справі «Щокін проти України»).

Крім того, Велика Палата Верховного Суду в постанові від 19 лютого 2020 року у справі № 520/15025/16-а (провадження № 11-1207ап19, пункт 56) сформувала правовий висновок, згідно з яким у разі існування неоднозначного або множинного тлумачення прав та обов'язків особи в національному законодавстві органи державної влади зобов'язані застосувати підхід, який був би найбільш сприятливим для особи.

Обставини справи, яка розглядається, відповідають ознакам типової справи, щодо якої прийнято рішення у зразковій справі №360/3611/20.

Відповідно до частини 3 статті 291 Кодексу адміністративного судочинства України при ухваленні рішення у типовій справі, яка відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, суд має враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені у рішенні за результатами розгляду зразкової справи.

Оскільки дана адміністративна справа є типовою, суд при ухваленні рішення враховує правові висновки Великої Палати Верховного Суду, викладені у вищевказаній постанові за результатами розгляду зазначеної зразкової справи.

Таким чином, оскільки ключовим для вирішення цієї справи є питання нормами якого саме закону слід застосовувати при призначенні пенсії за віком на пільгових умовах, і цьому питанню вже надано оцінку Верховним Судом під час розгляду справи № 360/3611/20, суд вважає обґрунтованими доводи позивачки щодо застосування положень статті 13 Закону №1788-ХІІ під час призначення їй пенсії.

Отже, відповідно до п. "б" ст. 13 Закону № 1788-ХІІ на пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи: працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, - за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що затверджений Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць, зокрема жінки - після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

Працівникам, які не мають стажу роботи із шкідливими і важкими умовами праці, передбаченого абзацом першим цього пункту, але мають не менше половини стажу на зазначених роботах, за наявності передбаченого загального стажу роботи пенсії за віком на пільгових умовах призначаються із зменшенням пенсійного віку, встановленого абзацом першим частини першої статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»:

чоловікам - на 1 рік за кожні 2 роки 6 місяців такої роботи;

жінкам - на 1 рік за кожні 2 роки такої роботи. Зазначене зменшення пенсійного віку жінкам застосовується також у період збільшення віку виходу на пенсію по 31 грудня 2021 року.

Судом встановлено та не заперечується відповідачем, що на час звернення позивача за призначенням пільгової пенсії, останній виповнилося 55 років, страховий стаж роботи становив 33 роки 2 місяці 2 дні, у тому числі на роботах за списком № 2 - 5 років 7 місяців 22 дні.

Стаж роботи позивача підтверджений належним чином оформленими: трудовою книжкою позивача серії БТ-II №0776878, дипломами про навчання Г354375 від 20.06.1984 та

ТВ 791538 від 04.07.1989, довідками про підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсії за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній від 01 грудня 2020 року № 1095 та № 1096, наказами за результатами атестації робочих місць №67 від 27.06.1995, № 192 від 30.06.2000, №224 від 07.05.2004.

Зазначені документи були надані позивачем разом із заявою про призначення пенсії, розглянуті пенсійним органом, на їх підставі обчислено стаж роботи позивача, зауваження щодо оформлення цих документів у відповідача відсутні.

Оскільки, у цій справі застосуванню підлягають саме норми Закону № 1788-ХІІ з урахуванням Рішення № 1-р/2020, а не Закону № 1058-ІV, тому відмова Головного управління ПФУ в призначенні Золотарьовій Олені Іванівні, яка на час звернення із заявою про призначення пенсії досягла 55 років, мала страховий стаж роботи 33 роки 2 місяці 2 дні, у тому числі на роботах за списком № 2 - 5 років 7 місяців 22 дні, пенсії за віком на пільгових умовах зі зниженням пенсійного віку з посиланням на недосягнення нею 58-річного пенсійного віку, визначеного пунктом 2 частини другої статті 114 Закону № 1058-ІV, є протиправною.

Враховуючи викладене вище, суд дійшов висновку про те, що позивач набула право на пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до пункту «б» статті 13 Закону № 1788-ХІІ, отже, її позов підлягає задоволенню, а рішення Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області - скасуванню.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові або службові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України визначено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Згідно з ч. 1 ст. 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до ч. 2 ст. 77 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Таким чином, враховуючи вищенаведене, суд приходять до висновку, що відповідачем не доведено правомірність дій щодо відмови позивачці у призначенні пенсії, а отже позов підлягає задоволенню.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 КАС України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Частиною 8 статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що у випадку якщо спір виник внаслідок неправильних дій сторони суд має право покласти на таку сторону судові витрати повністю або частково незалежно від результатів вирішення

спору.

Як вбачається з матеріалів справи за подання адміністративного позову позивачем сплачено судовий збір у сумі 908,00 грн. відповідно до квитанції № 74600 від 26.01.2021.

Таким чином, суд вважає за можливе покласти судові витрати, пов'язані з розглядом цієї справи, на Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області, оскільки воно є правонаступником всіх прав та обов'язків Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області.

Враховуючи наведене вище, судовий збір у сумі 908,00 грн. підлягає стягненню на користь позивача за рахунок бюджетних асигнувань відповідача-2.

Керуючись ст. ст. 2, 9, 72-77, 139, 241-246, 255, 263, 293-297 Кодексу адміністративного судочинства України, суд,-

ВИРІШИВ:

Адміністративний позов Золотарьової Олени Іванівни (РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46) до Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (ЄДРПОУ 42169469; 85700, Донецька обл., м. Волноваха, вул. Обручева, буд. 17), Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (ЄДРПОУ 13486010; 84122, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Соборна, буд. 3) про скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії, – задовольнити у повному обсязі.

Визнати протиправним та скасувати рішення Волноваського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (ЄДРПОУ 42169469; 85700, Донецька обл., м. Волноваха, вул. Обручева, буд. 17) № 3 від 12.01.2021, яким Золотарьовій Олені Іванівні (РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46) відмовлено у призначенні пенсії за віком на пільгових умовах за Списком №2.

Зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (ЄДРПОУ 13486010; 84122, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Соборна, буд. 3) повторно розглянути заяву Золотарьової Олени Іванівни (РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46) від 04.01.2021 і призначити їй пенсію за віком на пільгових умовах за Списком №2 відповідно до пункту "б" статті 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення" від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ, в редакції до внесення змін Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" від 2 березня 2015 року № 213-VIII, з урахуванням висновків Конституційного Суду України, викладених у рішенні №1-р/2020 від 23.01.2020.

Стягнути з Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (ЄДРПОУ 13486010; 84122, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Соборна, буд. 3) за рахунок його бюджетних асигнувань на користь Золотарьової Олени Іванівни (РНОКПП 2409110303; зареєстроване місце проживання: Донецька обл., Волноваський р-н., смт. Донське, вул. Кошевого, буд. 3, кв. 46) судовий збір у розмірі 908 (дев'ятсот вісім) гривень 00 копійок.

Рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку до Першого апеляційного адміністративного суду шляхом подачі апеляційної скарги протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками

апеляційного перегляду.

Повний текст рішення складено 06 червня 2022 року.

Суддя

С.В. Ушенко

*306*5269886*1*2*